

Nowruz

– från Kazakstan till Uzbekistan och Iran

Habira Majieva, själv från Kazakstan, men bosatt i Sverige. skriver om ett nyårsfirande på ABF i Stockholm, och presenterar Kazakstan som nation.

Hur kan man etablera sig i det nya landet?” Denna fråga fick oss att starta föreningen Abay.

Vår ordförande är Gulmira Asylbekova. Föreningens huvudsyfte är att hjälpa landsmän som är nyanlända till Sverige. Vi pratar karriär, jämställdhet och våra möjligheter i Sverige. De nyanlända söker föreningen upp via kontakter och via en facebookside. Vi träffas ganska mycket, för det finns många saker som vi måste lära oss här. Men samtidigt försöker vi att inte glömma bort vårt eget språk och vår kultur.

För centralasiatiska folk betyder Nowruz mycket. Det associeras med våren, kärlek och vänskap. Föreningen Abay tog initiativet till att förena alla grupper i diasporan från Centralasien för att tillsammans fira Nowruz. Vårt initiativ har fått stöd inte bara från kazaker, kirgizer, uzbekier och turkmener, utan även från människor med andra nationaliteter – till exempel från svenskar, vitryssar, chilensare, azerbajdzjaner, ukrainare, armenier, afghaner o.s.v. Alla lyssnade med stort intresse på presentationer av kazakiska, kirgiziska, uzbekiska och turkmenska föreningar.

En stämning av vänskap och ömsesidig förståelse mellan människor av olika nationaliteter rådde under hela kvällen. Alla kunde hitta ett gemensamt språk, kunde få kontakt och utbyta information. Dessutom kom representanter från olika myndigheter: Migrationsverket, arbetsförmedlingen, pensionmyndigheten, Folksam med flera. Våra landsmän hade fått en utmärkt möjlighet att förvärva nya kontakter och relationer, som kommer att hjälpa dem att integreras i det svenska samhället.

Jag skulle vilja berätta om Kazak-

stan, om vår historia, traditioner och speciella egenskaper.

Geografi och miljö

Kazakstan är lika stort som hela Västeuropa och är det nionde största av världens länder med en befolkning på knappt 17 miljoner människor. Största delen av landet består av torr stäppterräng, öknar och berg, som är livsmiljö för tusentals arter av olika djur. Landet har ingen tillgång till kust, men har 8,5 tusen små och stora floder. I södra delen av landet kan temperaturen vara plus 49 grader på sommaren och i den norra delen kan det vara minus 57 grader på vintern. Kazakstan har ett kontinentalt klimat med kalla vintrar och varma somrar. Särskild grymt är vädret i öknen: mycket heta dagar, och kalla nätter.

Ett multietniskt land

Kazakstan har sedan stenåldern varit befolkat av olika nomadstammar. På 1400-talet hade stammarna utvecklat ett gemensamt språk, gemensam kultur och ekonomi. Nu-förtiden är Kazakstan formellt en demokratisk republik. Sedan självständigheten år 1991 har president Nursultan Äbisjuly Nazarbajev, suttit vid makten i landet. Presidenten är högsta chef för försvaret och han kan

också lägga veto mot parlamentets lagförslag. Presidenten utser (pekar ut) regeringen och kan avsätta regeringen. Presidenten kan också upplösa parlamentet som väljs vart femte år. Grundlagsdomstolen har blivit ersatt av ett konstitutionellt råd där presidenten har vetorätt. År 2000 utvidgade Nazarbajev sin makt och gjorde det möjligt för sig själv att vara Kazakstans president på livstid.

Kazakstan är ett multietniskt land och där bor mer än 120 olika nationaliteter. Varje år den 1 maj firas ”Dagen för enighet mellan alla folk som bor i Kazakstan”.

Etniska grupper:

Kazaker 63,1 %, ryssar 23,7 %, ukrainare 2,1 %, uzbekier 2,8 %, tyskar 1,1 %, tatarer 1,3 %, uighurer 1,4 %, andra/ospecificerade 4,5 %.

Religion:

Muslimer 47 %, rysk-ortodoxa 44 %, protestanter 2 %, andra/ospecificerade 7 %.

Ekonomi och handel

Kazakstan framstår som ett föregångsland bland de tidigare sovjetstaterna. En god ekonomi och en marknadsliberal lagstiftning har lockat utländska investeringar och efter övergången från planekonomi till marknadsekonomin på 1990-talet har ekonomin varit stabil. Stora fynd av

Ovan: Habira Majieva, som skrivit artikeln. Foto: Henrik Persson
 Vänster: Deltagare i Noruzfrande på ABF-huset. Foto Ola Persson
 Längst till vänster: Kazakisk bild i filtad ull. Foto Ola Persson

olja och gas i det Kaspiska havet har medfört en snabb ekonomisk tillväxt och landet har kunnat återbetala sina lån till den internationella valutafonden (IMF). Landet räknas som en av världens största olje- och gasexportörer. Oljeledningar har gjort exporten av olja enklare. År 2005 öppnade en oljeledning mellan Kina och Kazakstan. Landet har också stora förekomster av järnmalm samt världens största kromgruva. En stor andel av befolkningen är sysselsatt i jordbruket, där korn och bomull odlas och får, grisar och nötkreatur föds upp. Den kazakiska valutan heter ”tenge”

Kazakiska turistområden

Om Kazakstan kan man läsa många böcker. Men det är bättre att höra de magiska melodierna av den store nationella kompositören från artonhundratalet som heter Kurmangazy. Kurmangazy satt många gånger i ryska fångelser i Uralsk, Orenburg och Irkutsk, på grund av sin opposition.

Det finns många platser som man kan besöka i Kazakstan som turist. Men särskilt skulle jag vilja peka på den nya huvudstaden Astana. Den tidigare huvudstaden var Almaty. I Astana kommer det år 2017 att äga rum det som kallas EXPO.

Området för EXPO kommer att

bli 174 hektar. Om huvudsbyggnaden – paviljongen ”Kazakstan” – berättas redan legender. Paviljongen byggs som en gigantisk ballong, och när byggnaden blir klar, blir den den största i sitt slag i världen. På paviljongtaket kommer att installeras vindkraftverk. Det är i linje med den grundläggande idén för EXPO-2017 – presentationen av framtida energi. I hela komplexet används den senaste miljötekniken. Datorer kommer att mäta och reglera syrehalten i luften, ljus, fuktighet och många funktioner kommer att automatiseras. År 2017 kommer mässan att vara ett koncept för den ideala staden.

Du kan prova på att känna dig som en astronaut. För detta bör du åka till Baikonur, den plats där den första satelliten med en människa – Jurij Gagarin – sköts upp i rymden. Under det senaste ett halvsekle har mer än 1 500 uppskjutningar till rymden skett från Baikonur. Baikonur fortsätter även idag att fungera som ett fönster mot rymden. Här organiseras intressanta turer för turister, du kan besöka hus där det bodde sovjetiska kosmonauter, olika museer, och misiler som visas upp.

Speciella kulturdrag

Man visar respekt för naturen. De forna kazakerna slog aldrig sina häs-

tar. Får och kameler gav de en god miljö och omvårdnad. Att släcka en eld med vatten, och särskilt att spotta i den, har varit hädelse. Med hjälp av eld välsignade mödrar sina söner och döttrar och avvärjde onda andar.

Kazaker har alltid respekterat de äldre. En gammal man eller kvinna sitter först. Man och hustru sitter aldrig isär från varandra vid bordet. En plats vid bordet där gamla människor äter eller där de sover kan inte intas av de unga.

Kazaker är mycket gästvänliga. Om du kommer på ett oanmält besök till en kazakisk familj tar familjen i alla fall emot dig som om de har väntat dig i evigheter. Särskilt glada blir de när gästen kommer med sina vänner och sin familj. Kazakiska män skämtar om att de har den näst största konsumtionen av kött på planeten – efter vargarna. Mycket uppmärksamhet ägnas åt hälsning: Kazaker brukar välkomna varandra och sina gäster med ett handslag med båda händerna. Det anses som respektlöshet bara säga hej till vänner och ignorera andra människor som man inte känner. Man måste hjärtligt välkomna alla, även okända människor.

Habira Majieva

kazakisk journalist i Sverige

